

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 25-01-2022 r.

Marcin Wiącek

IX.022.1.2022.ED/JN

Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Senatorze,

w związku z pismem z dnia 4 stycznia 2022 r. (l. dz. BPS.DKS.KU.0401.39.2021), informującym o rozpoczęciu prac nad inicjatywą ustawodawczą przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP w zakresie zmian w ustawie – Kodeks karny wykonawczy (druk senacki nr 581), w którym zawarto prośbę o przedstawienie opinii do projektowanej nowelizacji art. 117 Kodeksu karnego wykonawczego (dalej k.k.w. albo Kodeks), poniżej przedstawiam uwagi w przedmiotowej kwestii.

Konieczność znowelizowania art. 117 k.k.w. wynika z obowiązku implementacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2021 r. (sygn. akt SK 9/18, OTK ZU A poz. 21), w którym Trybunał stwierdził, że art. 117 k.k.w. jest niezgodny z postanowieniami ustawy zasadniczej.

Pragnę podnieść, że równoległe do prac legislacyjnych Senatu RP procedowany jest projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD282, który także zawiera propozycję zmian art. 117 Kodeksu. Na stronie Rządowego Centrum Legislacji dostępna jest między innymi moja opinia, przedstawiona w toku konsultacji ww. projektu, w której ustosunkowałem się również do treści tego przepisu.

Odnosząc się do projektu przedstawionego przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP, należy wskazać na zaproponowaną treść art. 117 § 2 k.k.w. Przepis ten przewiduje wysłuchanie przez sąd penitencjarny opinii psychologa, a w sprawach osób z zaburzeniami preferencji seksualnych również

lekarza seksuologa lub psychologa seksuologa. Pozwoli to zapewne sądowi powziąć specjalistyczną wiedzę, pomocną przy weryfikacji aktualności istnienia potrzeby poddania skazanego terapii i niezbędną do podjęcia decyzji w przedmiocie przymusowego leczenia lub rehabilitacji. Takiego przepisu gwarancyjnego nie przewiduje natomiast projekt ministerialny. Tę propozycję Komisji Ustawodawczej Senatu oceniam pozytywnie.

Wątpliwości natomiast budzi proponowana w art. 117 § 5 Kodeksu zasada, że ponowne nałożenie obowiązku poddania się leczeniu lub rehabilitacji przez sąd, wobec tej samej osoby, możliwe jest tylko jeden raz i nie może nastąpić przed upływem 6 miesięcy od dnia ustania poprzedniego. Pragnę zwrócić uwagę na ograniczenie wprowadzane w tym przepisie w zakresie możliwości zarządzenia przymusowego leczenia lub rehabilitacji tylko jeden raz. Moim zdaniem zasadne jest rozważenie słuszności wdrażania takiego obwarowania. Należy bowiem mieć przede wszystkim na względzie charakterystykę różnego rodzaju uzależnień czy zaburzeń preferencji seksualnych. Wiedza ekspertów z tej tematyki byłaby w tym przypadku pomocna, niemniej pozwalam sobie wyrazić pogląd, że wobec niektórych skazanych zasadnym może okazać się kilkukrotne kierowanie na przymusowe leczenie lub rehabilitację. Warto zatem aby projektowane przepisy nie zamykały takich możliwości.

Tego rodzaju ograniczeń nie przewiduje projekt ministerialny. Nie odnajdziemy ich również w treści ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W myśl art. 34 ust. 1 tej ustawy, obowiązek poddania się leczeniu trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie dłużej jednak niż 2 lata od chwili uprawomocnienia się postanowienia. Zgodnie zaś z ustępem 5 tego przepisu, w wypadku ustania obowiązku poddania się leczeniu ponowne zastosowanie tego obowiązku wobec tej samej osoby nie może nastąpić przed upływem 3 miesięcy od jego ustania.

Warto odnotować, że projekt nowelizacji art. 117 k.k.w., opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości, przewiduje możliwość zmiany lub uchylecia przez sąd penitencjarny obowiązku poddania się przez skazanego leczeniu lub rehabilitacji, w wypadku zmiany lub ustania podstaw do wykonywania obowiązku poddania się leczeniu. Wskazuje, że posiedzenie w tym przedmiocie powinno odbyć się w zakładzie karnym i ma prawo wziąć w nim udział prokurator, skazany oraz jego obrońca. Mając na uwadze, że obowiązek poddania się przez skazanego leczeniu lub rehabilitacji, bez jego zgody, stanowi ograniczenie jego praw i wolności, proponowane rozwiązania uważam za niezwykle potrzebne.

Reasumując, wprowadzie oba projekty wykonują wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2021 r., jednakże projekt ministerialny zawiera w moim przekonaniu więcej istotnych kwestii i norm gwarancyjnych. Dlatego też, przychyliam się do rozwiązań zaproponowanych w projekcie

ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, wpisanego do wykazu prac Rady Ministrów pod pozycją UD282.

Łączę wyrazy szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/